

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาของ เลขหมู่ในระบบการจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของดิวอี้ ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกันสำหรับหนังสือพุทธศาสนาภาษาไทย" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา วัตถุประสงค์ของการจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของดิวอี้ ระบบทศนิยมของดิวอี้หมวดพุทธศาสนาแก้ไขเพิ่มเติมสำหรับใช้ในหอสมุดแห่งชาติ และระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน เพื่อเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของระบบการจัดหมู่ทั้ง ๓ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข เลขหมู่พุทธศาสนาสำหรับหนังสือพุทธศาสนาภาษาไทยต่อไป

ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ข้อมูลเกี่ยวกับ เลขหมู่และสัญลักษณ์ทางพุทธศาสนาจากแผนการจัดหมู่ระบบทศนิยมของดิวอี้ ระบบทศนิยมฯ หมวดศาสนาแก้ไขเพิ่มเติมสำหรับใช้ในหอสมุดแห่งชาติ และระบบรัฐสภาอเมริกัน นอกจากนี้ยังได้ศึกษาการแบ่งหมวดหมู่วรรณกรรมพุทธศาสนาจากหนังสือพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง พ.ศ. ๒๕๑๔ เพื่อเป็นเครื่องมือในการวิจัย ตลอดจนการสำรวจหนังสือพุทธศาสนาภาษาไทยจากแหล่งสำคัญ ๆ ได้แก่ หอสมุดแห่งชาติ และโรงพิมพ์-มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยการศึกษาสำรวจบัตรรายการและบัญชีรายหนังสือพุทธศาสนาภาษาไทยของโรงพิมพ์มหาวิทยาลัย นำรายชื่อหนังสือจากการสำรวจมาให้หัวข้อเรื่องตามหัวข้อเรื่องพุทธศาสนาของหอสมุดแห่งชาติ แล้วนำมาเรียงลำดับตามหัวข้อเรื่องที่มีจำนวนหนังสือมากไปหาหัวข้อเรื่องที่มีจำนวนหนังสือน้อยตามวิธีการ เก็บความถี่ของชื่อเรื่องในฐานข้อมูลมาร์คของหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน

สรุปผลการวิจัย

การจัดหมู่หนังสือระบบทศนิยมของดิวอี้ ระบบทศนิยมของดิวอี้หมวดพุทธศาสนาแก้ไขเพิ่มเติมสำหรับใช้ในหอสมุดแห่งชาติ และระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน เมื่อเปรียบเทียบกับหนังสือพุทธศาสนาภาษาไทยที่ผู้วิจัยได้จากสำรวจ และเกณฑ์การจัดหมวดหมู่วรรณกรรมพุทธศาสนาจากพระไตรปิฎกปรากฏผลดังนี้ คือ

ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน มีสัญลักษณ์ ที่ใช้กับหนังสือพุทธศาสนาภาษาไทยได้มากที่สุด คือ ร้อยละ ๔๔.๒๔ รองลงมาคือระบบทศนิยมฯ หมวดศาสนาแก้ไขเพิ่มเติมสำหรับใช้ในหอสมุดแห่งชาติ คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๔๑ ระบบทศนิยมของคิวอี้ เป็นระบบที่ใช้กับหนังสือพุทธศาสนาภาษาไทยได้น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๒๓ (ดูตารางที่ ๑๐)

เมื่อเปรียบเทียบการจัดหมู่ระบบทศนิยมของคิวอี้ ระบบทศนิยมฯ หมวดศาสนาแก้ไขเพิ่มเติมสำหรับใช้ในหอสมุดแห่งชาติ และระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกันกับเกณฑ์การแบ่งหมวดหมู่วรรณกรรมพุทธศาสนาในพระไตรปิฎกแล้วผลปรากฏว่าทั้ง ๓ ระบบมีลักษณะที่คล้ายกันคือมีการใช้สัญลักษณ์ซ้ำซ้อนกัน ระบบที่มีการใช้สัญลักษณ์ซ้ำซ้อนกันมากที่สุดคือ ระบบทศนิยมของคิวอี้ คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๕๒ รองลงมาคือระบบทศนิยมฯ หมวดศาสนาแก้ไขเพิ่มเติมสำหรับใช้ในหอสมุดแห่งชาติ คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๗๔ ระบบที่มีการใช้เลขหมู่ซ้ำซ้อนกันน้อยที่สุดคือระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน คือ ร้อยละ ๐.๕๓ (ดูตารางที่ ๔)

ด้านการลำดับเลขหมู่ปรากฏว่ามีการลำดับเลขหมู่ไม่ถูกต้องทั้ง ๓ ระบบโดยระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกันเป็นระบบที่มีการลำดับเลขหมู่ไม่ถูกต้องมากที่สุดคือ ร้อยละ ๔๗.๔๐ รองลงมาคือระบบทศนิยมฯ หมวดพุทธศาสนาแก้ไขเพิ่มเติมสำหรับใช้ในหอสมุดแห่งชาติ คือร้อยละ ๔๔.๒๑ ระบบที่มีการลำดับเลขหมู่ไม่ถูกต้องน้อยที่สุดคือ ระบบทศนิยมของคิวอี้ คือร้อยละ ๔๖.๒๐ (ดูตารางที่ ๖)

จากผลการวิเคราะห์ยังปรากฏว่าการจัดหมู่ทั้ง ๓ ระบบมีการใช้สัญลักษณ์ไม่ถูกต้องอยู่มาก คือในเรื่องเดียวกันได้มีการให้สัญลักษณ์ต่าง ๆ กันโดยปรากฏมากที่สุดในระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน ร้อยละ ๖๒.๔๖ รองลงมาคือระบบทศนิยมของคิวอี้ ร้อยละ ๔๑.๗๔ และน้อยที่สุดในระบบทศนิยมฯ หมวดพุทธศาสนาแก้ไขเพิ่มเติมสำหรับใช้ในหอสมุดแห่งชาติ ร้อยละ ๔๔.๗๑ ในขณะที่เรื่องซึ่งต่างกันกลับใช้สัญลักษณ์เดียวกันซึ่งมีผลทำให้เกิดการใช้สัญลักษณ์ซ้ำซ้อนกันโดยปรากฏมากที่สุดในระบบทศนิยมของคิวอี้ คือ ร้อยละ ๕๑.๗๕ รองลงมาคือระบบทศนิยมฯ หมวดพุทธศาสนาแก้ไขเพิ่มเติมสำหรับใช้ในหอสมุดแห่งชาติ คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๕๗ และปรากฏน้อยที่สุดในระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน คือร้อยละ ๑.๕๔ เท่านั้น (ดูตารางที่ ๖)

จากการวิเคราะห์ปรากฏว่าระบบการจัดหมู่ทั้ง ๓ ระบบไม่ได้ให้ความสำคัญกับพระไตรปิฎก ซึ่งเป็นหัวใจของพุทธศาสนา ดังจะเห็นได้ว่าทั้ง ๓ ระบบมีสัญลักษณ์ที่ใช้กับเกณฑ์การจัดหมวดหมู่ในพระไตรปิฎกได้น้อยมาก โดยระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน มีเลขหมู่ที่ใช้กับเกณฑ์ ได้มากที่สุด คือ ร้อยละ ๔๑.๖๒ รองลงมาคือระบบทศนิยมฯ หมวดพุทธศาสนาแก้ไขเพิ่มเติมสำหรับใช้ในหอสมุดแห่งชาติ คือ ร้อยละ ๒๗.๔๑ ระบบที่มีเลขหมู่ที่ใช้กับเกณฑ์ ได้น้อยที่สุดคือร้อยละ ๒๗.๖๗ ส่วนสัญลักษณ์ที่ใช้กับเกณฑ์ ไม่ได้ในระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกันมีร้อยละ ๔๘.๓๘ ระบบทศนิยมฯ หมวดพุทธศาสนาแก้ไขเพิ่มเติมสำหรับใช้ในหอสมุดแห่งชาติ มีร้อยละ ๗๒.๐๔ และระบบทศนิยมของคิวอี้ มีร้อยละ ๗๒.๓๑ สัญลักษณ์ที่ใช้กับเกณฑ์ ไม่ได้นั่นเป็นสัญลักษณ์ซึ่งแสดงรูปแบบของการเขียนหรือลักษณะของหนังสือตลอดจนเป็นสัญลักษณ์สำหรับ เรื่องซึ่งเกิดขึ้นในสมัยหลังพุทธกาล (ดูตารางที่ ๕)

อภิปรายผล

การที่สัญลักษณ์ของระบบการจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของคิวอี้ ระบบทศนิยมฯ หมวดพุทธศาสนาแก้ไขเพิ่มเติมสำหรับใช้ในหอสมุดแห่งชาติ และระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกันสามารถใช้กับเกณฑ์การจัดหมวดหมู่หนังสือในพระไตรปิฎกได้ไม่ถึงครึ่งหนึ่งของเลขหมู่ทั้งหมดเป็นเพราะ สัญลักษณ์เหล่านั้น เป็นสัญลักษณ์ซึ่งแสดงรูปแบบของการเขียนหรือลักษณะของหนังสือตลอดจน เรื่องซึ่งเกิดขึ้นในสมัยหลังพุทธกาล ดังนั้นจึงยังไม่ปรากฏมีเรื่องต่าง ๆ เหล่านั้นในพระไตรปิฎก แต่อย่างไรก็ตามการใช้เลขหมู่ซ้ำซ้อนกันซึ่งปรากฏอยู่ในทั้ง ๓ ระบบมีผลทำให้เรื่องซึ่งต่างกันมีการใช้สัญลักษณ์เดียวกัน จึงทำให้ผู้ใช้ค้นหาหนังสือได้ยาก ระบบที่มีการใช้เลขหมู่ซ้ำซ้อนมากคือ ระบบทศนิยมของคิวอี้ มีการใช้เลขหมู่เดียวกันสำหรับเรื่องที่มีเนื้อหาต่างกันมากด้วย ระบบที่มีการใช้เลขหมู่ซ้ำซ้อนกันน้อยคือระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน ข้อที่น่าสังเกตอีกอย่างหนึ่งคือ ระบบที่มีการใช้สัญลักษณ์ซ้ำซ้อนกันมากเมื่อนำสัญลักษณ์เหล่านั้นลงในเกณฑ์การจัดหมวดหมู่หนังสือในพระไตรปิฎกถูกแล้วกลับปรากฏว่าระบบที่ใช้สัญลักษณ์ซ้ำซ้อนมากจะมีสัญลักษณ์ที่ใช้กับเกณฑ์การจัดหมวดหมู่หนังสือในพระไตรปิฎกได้มากด้วย ดังจะเห็นได้ว่าหอสมุดรัฐสภาอเมริกันมีเลขหมู่ที่ใช้จริงมากที่สุดคือ ร้อยละ ๔๑.๖๒ มีการใช้เลขหมู่ซ้ำซ้อนกันน้อยที่สุดคือ ร้อยละ ๐.๕๓ ระบบทศนิยมฯ หมวดพุทธศาสนาแก้ไขเพิ่มเติมสำหรับใช้ในหอสมุดแห่งชาติ มีเลขหมู่ที่ใช้จริง ร้อยละ ๒๗.๔๑ รองลงมาจากระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกันมีการใช้เลขหมู่ซ้ำซ้อนกันร้อยละ ๑๒.๗๔ ระบบทศนิยมของคิวอี้ มีเลขหมู่ที่ใช้ได้น้อยที่สุด คือร้อยละ ๒๗.๖๔

แต่มีการใช้เลขหมู่ซ้ำซ้อนกันมากที่สุด คือร้อยละ ๑๖.๘๒ เมื่อรวมเลขหมู่ที่มีการใช้ซ้ำซ้อนเข้าด้วยกัน แล้วจึงกลับกลายเป็นว่าระบบทศนิยมของดิวอี้มีเลขหมู่ที่ใช้กับเกณฑ์ได้มากที่สุด คือร้อยละ ๔๔.๖๑

สำหรับระบบทศนิยมของดิวอี้ ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากบรรณรักษ์ต่าง ๆ เช่น เมเคย์ ฟรุส-แฮนสัน และชาร์มา ซึ่งต่างก็มีความเห็นว่าการลำดับความรู้วิชาการต่าง ๆ ของระบบทศนิยมของดิวอี้ขาดความสัมพันธ์กัน และในเรื่องเดียวกันก็มีการกระจายเลขหมู่ออกไปต่าง ๆ กัน^๑ จากการวิเคราะห์เลขหมู่พุทธศาสนา ในระบบทศนิยมของดิวอี้ ซึ่งได้ผลออกมาในทำนองเดียวกันคือ มีการลำดับเรื่อง และการกระจายเลขหมู่ไม่ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเปรียบเทียบระบบการจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของดิวอี้ ระบบทศนิยมของดิวอี้ หมวดพุทธศาสนา แก้ไขเพิ่มเติมสำหรับใช้ในหอสมุดแห่งชาติ และระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน สำหรับหนังสือพุทธศาสนาภาษาไทย ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงปัญหาของการใช้เลขหมู่พุทธศาสนาจึงขอเสนอแนะให้มีการปรับปรุงการจัดหมู่ทั้ง ๓ ระบบ ดังนี้ คือ

ข้อเสนอแนะทั่วไปสำหรับระบบการจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของดิวอี้ ระบบทศนิยมของดิวอี้หมวดพุทธศาสนาแก้ไขเพิ่มเติมสำหรับใช้ในหอสมุดแห่งชาติ และระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน

๑. สัญลักษณ์ซึ่งแสดงรูปแบบของการเขียนหรือแสดงลักษณะของหนังสือควรจะทำก่อนการแบ่งวรรคกรรมทางพุทธศาสนา เพราะระบบการจัดหมู่ที่ติดันเรื่องทั่ว ๆ ไปจะต้องมาก่อนเรื่องที่เฉพาะเจาะจง
๒. สัญลักษณ์สำหรับเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นหลังพุทธกาลควรจะทำหลังจากเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสมัยพุทธกาลโดยลำดับเรื่องก่อนหลังตามเรื่องหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

^๑ Früs - Hansen, "What Dewey Knew," pp. 219-227; Sharma, "Treatment of Indian Philosophy and Indian Religions in Colon Classification," pp.283-300.

๓. วรรณกรรมประเภทฎีกา อนุฎีกา และอรรถกถาต่าง ๆ ของแต่ละเรื่อง ควรจะอยู่ต่อจากวรรณกรรมในเรื่องนั้น ๆ

๔. ควรจะได้มีการศึกษาพระไตรปิฎกโดยละเอียดและกำหนด เลขหมู่ขึ้นตามแนวทางของพระไตรปิฎก เพราะพระไตรปิฎกคือหลักคำสอนของพุทธศาสนาและหนังสือที่ผลิตออกมาเป็นหนังสือที่อิงหลักคำสอนแทบทั้งสิ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับระบบการจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของดิวอี้

เนื่องจากพุทธศาสนามีลักษณะ เฉพาะของตัวเองจึงไม่ควรที่จะให้ เลขหมู่พุทธศาสนาไปแบ่งตาม เลขหมู่ของศาสนาเปรียบเทียบ คือ 291.1-291.9 แต่ควรจะใช้พระไตรปิฎกเป็นเกณฑ์กำหนด เลขหมู่

ข้อเสนอแนะสำหรับระบบทศนิยมของดิวอี้หมวดพุทธศาสนาแก้ไข เพิ่มเติมสำหรับใช้ในหอสมุดแห่งชาติ

แผนการจัดหมู่ระบบทศนิยมของดิวอี้หมวดพุทธศาสนาแก้ไข เพิ่มเติมสำหรับใช้ในหอสมุด-
แห่งชาติ ได้ปรับปรุงเพิ่มเติมโดยอาศัย เลขหมู่ของระบบการจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของดิวอี้
ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๖ ซึ่งล้าสมัยมากแล้วจึงควรที่จะปรับปรุงแก้ไขใหม่ให้ทันสมัยยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน

ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกันมี เลขหมู่สำหรับพุทธศาสนาได้มาก และให้ละเอียดกว่าระบบอื่น ๆ
แต่ข้อที่นำสังเกตของระบบนี้คือมีการสลับที่กันมาก เช่น เลขหมู่ของวินัยปิฎก และสุตตันตปิฎก หากแก้ไข
ข้อบกพร่องนี้แล้วระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกันจะเป็นระบบหนึ่งที่ทำให้ เลขหมู่พุทธศาสนาตามแนวพระ-
ไตรปิฎกได้มาก

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรจะได้มีการศึกษาเปรียบเทียบ เลขหมู่พุทธศาสนากับการจัดหมู่ระบบอื่น ๆ เช่น
ระบบโคลอนของรังกานาธาน เป็นต้น เพื่อนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบว่าระบบการจัดหมู่ระบบ
ใดจะดีที่สุดสำหรับหนังสือพุทธศาสนา

๒. ควรจะมีการวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพุทธศาสนาภาษาไทย เพื่อดูว่าหนังสือพุทธศาสนาภาษาไทยมีเนื้อหาเน้นหนักไปทางด้านใด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการขยายตัว เลขสำหรับหนังสือพุทธศาสนาภาษาไทย

๓. ควรจะมีการค้นคว้าจัดทำตารางสัญลักษณ์ใหม่สำหรับหนังสือพุทธศาสนา เพื่อใช้สำหรับห้องสมุดในประเทศไทย ซึ่งมีหนังสือพุทธศาสนาจำนวนมาก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย